

TIEDLIJN

Mestreech

PRÉHISTORIE

Veurtot Mestreech oontstoont is d'r al hiel lang bewoening gewees in 't Maosdal en de heuvele drumheen. Al 250000 jaor waor spraoke vaan bewoening op de Caberg en d'n Dousberg. In de groeve Belvédère zien spore vaan bewoening gevoonde. Ouch spore vaan Neanderthalers die zoen tachtgedoezend jaor aajd zien woorte in 't Maosdal gevoonde.

Vaanaof 5300 v. C höbbe ziech boere gevestiged op de Caberg. 't Cabergerveld is daomèt ongeveer de ajdste vestegingsplaats vaan boere in Nederland. 't Markeert ouch d'n tied tot de mins geleidelek euverging vaan jeger en verzameleer dee roondtrok nao landbouwer en viehawwer. In Zuid-Limburg zien op mierdere plaatse reste vaan boerderije gevoonde. De löss is zier vröchbaar en dat gaof gooj opbringste in de landbouw.

Me bakde pöt vaan klei boe me de veurraad in bewaorde. Die pöt woorte verseerd met punte, striepe en lijne. Daorum weurde die bewoeners bandkeramiekers geneump.

De stad Mestreech heet häören oersprunk in de Romeinsen tied, mèt oonder aandere de Romeinse brögk en aandere archeologische vondste.

Wiste tot de Romeinen hun vesteging langs de Maos 'Trajectum ad Mosam' neumde? Dao is de naam Mestreech vaan aofgeleid.

In de buurt vaan 't huidege dörp Rijckholt waore vuursteinmijne. De mijn bij Rijckholt in 't Savelsbos is nog intac en kin op aofspraak weure bezoek. V'r spreke euver de periode vaan ongeveer 7500 v.Chr. tot 3000 v.Chr. vaan de steintied umtot de gereidsjappe vaan stein gemaak woorte.

Tege 3000 v.Chr. begós me broons te gebruke um gereidsjappe te make meh stein woort toch nog hiel vööl gebruek. Zeker umtot de grondstoffe veur 't make vaan broons in euze regio neet vööl veurkaome. De broontied eindigde roond 800 v.Chr. umtot me toen iezer ging gebruke in plaats vaan broons en stein. D'n iezertied braok aon. De prehistorie eindig in de iewe veur 't begin vaan eus jaortelling, umtot veur 't iers informatie oet gesjreve bronne beschikbaar kaom.

Einege iewe veur Christus vestegde 't volk vaan de Kelte ziech in eus streke. Zie lagte weeg aon en gebruekde bij Mestreech 'ne Maoseuvergaank. Tijdens de groete Volksverhuizing vestegde de stam vaan de Eburone ziech in 't Maosgebied en verdroonge de Kelte. Begin 2008 voonte 'n paar hobbyiste mèt 'ne metaoldetector tientalle aw munte vaan de Eburone op 'nen akker in de wiek Amby. De Romeine veroverde roond 50 v. Chr. dit ganse gebied (Gallië). In 'ne groete veldslag tösse de Eburone en de Romeine in 51 v. Chr. woorte de Eburone vernieteg.

ROMEINS MESTREECH

Aon de linkerkant vaan de Maospromenade ter huugde vaan de Eksterstraot vinst 'ne zuil mèt 'ne steine liew drop. Dit kunswerk weurt Pons Mosae geneump. Deze zuil rappelleert aon de plek boe de aw Romeinse brögk heet gelege.

Ouch op en roontelum 't Slevrouweplein zien vööl Romeinse reste gevoonde. Deze euverblifsele weure bewaord in de museumkelder vaan Hotel Derlon en zien in euverlègk mèt 't hotèlpersoneel te beziechtege.

De Romeine kaome in eus contreie roond 50 v. Chr. en vernietegde de stam vaan de Eburone. De bevolking die hij woende woort oonderworpe. In de ierste iewe vaan eus jaortelling waor hei röss en welvaart. Landbouw en viehawwerij, handel en verkier kaome tot bleuj. Nui weeg woorte aongelag. E castellum woort gebouwd um e garnizoen oonder te bringe. De mieste bewoening voont evels plaots boete 't castellum langs de weeg die ziech kruusde in de buurt vaan de Maos en Jeker en aon de weeg aon d'n aandere kant vaan de Maos boe noe Wijck ligk.

Roond 't jaor 450 begöste de Romeine ziech, oonder drök vaan de Germane, trök te trekke oet de noordeleke lande. De Franke höbbe hun plaots ingenome. Mestreech is ummertow bewoend gebleve en dat is de reije tot veer eus stad de ajdste vaan eus land numme.

MIDDELIEWE

De heilegdomsvaart heet häören oersprunk in de Middeliuwe. Um de 7 jaor is d'r 'n relizjies en historische processie door de stad. De broedersjappe vaan de Mestreechse kèrke, de zoegenaomde dregergildes, drage boorsbeelde en relieke vaan hun patroenheilige mèt. Ouch de kosbaar noedkis vaan Sint Servaos, de stiechter vaan Mestreech, weurt mètgedrage in de processie. Ouch Duitse en Belsje groepe laope mèt, zjus wie zaankkoere, hermenieje, famfare, en veendelzweijers.

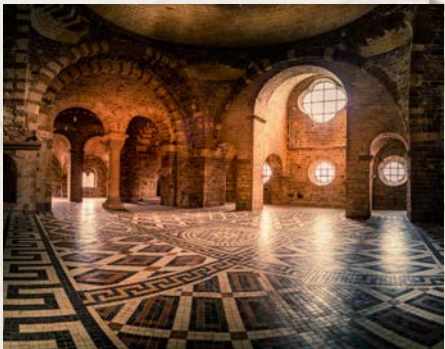
Ouch sjötterije bestoon in Mestreech sinds de Middeliuwe. Zie höbbe hunnen oersprunk in de 14e iew. Hun veurnaomste taak waor 't besjerme vaan de stad tijdens opreur en calamiteite, oonder 't touwziend oug vaan de patroenheilige. Hun taak waor 't verdiedige vaan de stad en orde handhave oonder de börgers.

Allewijl 'n uniek stök Limburgse cultuur met relizjieuze spore. De uniforme zien nog geliek aon de oorsprunkeleke uniforme Sinds 1980 höbbe leie vaan de sjötterije gein militair take mie. D'r zien jaorleks sjeetwedstrijde/ parades en/of 'ne Broonk, boe de lui soms e paar daog e dörpsfees viere.

Mèt de koms vaan de Romeine kaom roond 't jaor 150 ouch 't christendom nao euze regio. Oet deen tied is neet vööl bekind. Sint Servatius weurt geneump es d'n ierste bissjop dee in 't jaor 384 hei gestorve zou zien. Heer woort begraove langs de Romeinse weeg vaan Mestreech nao Tongere. Zien graaf ligk in de Sint Servaosbasiliek. Vööl verhaole en legendes euver de bissjop zien soms pas iewe nao zienen deed gesjreve en d'r is neet ummer vas te stèlle of die historisch korrek zien.

Monulfus, bisjop vaan Trajectum oftewel Mestreech, bouwde op de al bestaonde kèrk vaan Servatius 'n nui gedachteniskèrk op zien graaf. Deze Sint-Servaoskèrk is al iewelaank 'n belaankrieke bedevaartkèrk. Ouch is 't 'n topmónnumint vaan romaanse en gotische bouwkins in Noordwest-Europa en ein vaan de ajdste kèrke vaan Nederland.

Roond 1170 sjreef Hendrik van Veldeke de Sint Servaoslegende. Heer besjreef dao-in Mestreech mèt de nudege aondach veur de umliggende natuur en häör rol es handelsplaots in deen tied. Heer woort heimèt d'n ierste volkssjrijver dee veer bij naom kinne. Zien werk weurt besjouwt es 't begin vaan de Nederlandse en de Duitse literatuur.

Charles de Batz de Castelmoré, ooch wel bekind es d'Artagnan, sneuvelde hei in 1673 tijdens 't Belègk vaan Mestreech. In de naoventrint vaan de plaots boe heer is gesneuveld, bij de Tongerse Poort, steit sinds 1977 e standbeeld um häöm te iere. Heer woort wereldbereump door sjrijver Alexandre Dumas dee sjreef euver de avonture vaan d'Artagnan en de aandere musketeers.

Ind 18e ieuw woorte miedere belaankrieke paleontheologische vondste gedoon in de Sint Pietersberg, zoe wie de Mosasaurus. Naoderhand zien nog mie kneuk en kake vaan allerlei fossiele gevoonde 't Exemplaar hei rechts op de foto is helaas neet te beziechtege in Mestreech umtot 't in 1794 door Franse tróppe nao Parijs is gebrach es oorlogsbuut.

E sjoen aander exemplaar oet de Krietskalksteintied is te zien in 't Natuurhistorisch museum heij in Mestreech. Bèr wie 't fossiel leefdevol weurt geneump is zoe groet en zwoer mèt z'n 6000 kilo tot heer neet gans in 't museum pas en daorum zien eige glaze hoes in de museumtuin heet gekrege.

VREUGMODERNEN TIED

Wiste tot Mestreech 'n ondergróns netwerk vaan geng en tunnele oonder de stad heet loupe? Deze kazematte stamme oet de 16e ieuw. Deze woorte ten tije vaan belegeringe vaan de stad door seldaote gebruik um de vijand ondergróns te verrasse.

De ENCI-groeve is 'n kalksteine groeve in en op de Sint Pietersberg in Mestreech. In 1926 begoos me hei mèt daagbouw vaan kalkstein aon de oppervlakte. Veer neume dee kalkstein mergel. Al iewe haoelde me ondergróns de mergel al oet de groeves um hoezer en kèrke in de omgeving vaan Mestreech te bouwe. Daodoor oontstoont e gans groet gengestèl door de leeg oetgebroke gèng in de berg. De mergel in de berg is gevörmp aon 't ind vaan 't Kriet-tiedperk. De berg is ooch bekind umtot d'r vööl fossiele zien gevoonde.

MODERNEN TIED

Vastelaovend (carnaval) in Mestreech begós woersijjnelek al in de vreuge middeliewe. Mer in 1839 woort 't veur 't iers georganiseerd gevierd door rieke lui oet de stad, dankzij de opriechting vaan Sociëteit Momus. Vastelaovend weurt gevierd in de periood vaan 40 daog veur Paose. In Mestreech weurt 'ne Prins oetgerope. D'r is 'n sleuteleuverdrach in 't Stadhoes, 't insjete op 't Vriethof met 't Momus-kanon en 't oplaote vaan 't Mooswief. Tijdens de boonte störm passeert e gans scala aon creatieve, zelfgemaakte kostuums de straote vaan 't centrum. Begeleid door vals en good speulende Zate Hermeniekes. Alderhand kare en 3 daog laank hiel vööl sjele wawwel, boete en in de kaffees. Op Asselegoonsdag is alles veurbij en begint de vastetied, soms met 'n assekruiske.

In d'n tied vaan de Kawwen Oorlog bevoont ziech in 'ne zwoerbeveiligde bunker in de Cannerberg 't ondergróns hoofketeer vaan de NAVO.

Vaan dao-oet woorte alle lochverdeidegings en offensieve militaire operaties veur de noordelijke hêlf vaan West-Duitsland gecoördineerd. Allewijl is 't op ope daog touwgaankelek veur publiek.

Op 9 en 10 december 1991 waor Mestreech hiel eve 't centrum vaan Europa toen hei 't Verdraag vaan Mestreech woort geteikend wat de opriechting vaan de Europese Unie beteikende. D'n inhaajd vaan de Limburgse portmenee veranderde. Munte wie de francs, marke en göldes hóbbe in 2002 plaotsgemaak veur euro's.

't Ierste eurobiljèt in Nederland woort op nuijaorsnacht 2002 gepind in Mestreech. Tot Mestreech ziech de geboortestad vaan de EU en de euro kin neume, is gunstig veur 't toerisme. Ouch geneet de provinciehoofstad 'n internationaole oetstraoling boedoor onder aandere DSM häör hoofkentoer nao Mestreech verplaotsde.

Um de 5 jaor is d'r sinds 1977 'ne Reuzenoptoch in Mestreech. Mestreech heet zelf Reus Gigantius. In de Reuzenoptoch loupe vâöl regionale en internationale reuze, meziekcorpse, figurante en vlagge mèt. De figurante beelde 't middeliewse leve oet vaan de börgers en de notabele. D'n daag vaan te veure is d'r 'ne Reuzeoptoch veur de kinder vaan Mestreech en die loupe mèt hun zelf gemaakte reuze in hunnen optoch door de stad.

Neet allein Limburgers woene gere hei in de regio, mer vendaog d'n daag hóbbe veer ouch vâöl nui Limburgers die hei koume woene en is 't 'n sjoene multiculturele mix vaan inwoeners gewore. Limburg waor tot 1930 de miest appetieteleke provincie vaan Nederland. In 1859 woende vaan alle in Nederland woenende boetelenders de mieste in Limburg.

Tijdens d'n Ierste Wereldoorlog (1914-1918) vlöchde in korte tied mer leefs 15000 Belzje nao Limburg. 'nen Andere bekinde gróp woort gevörmp door umtrint 1.700 Molukkers die in de jaore 50 vanwege de oonaofhenkelekheid vaan Indonesië nao Limburg trokke. Mèt naome tösse 1900 en 1930 kaome vâöl manslui oet Duitsland, Belsj, Pole en Joegoslavië um in de mijne te goon wèrke. Destieds kaom e kwaart vaan de mijnwèrkers oet 't boeteland.

Nao d'n oorlog voogde ziech hei ouch Italiaonse, Oosteriekse, Griekse en Spaonse arbeiders aon touw. Ouch vâöl Poolse men die door 't oontstoon vaan 't Oosblok neet mie trök nao hoes kóste of wouwe bleve hei. In de jaore die volgde zien Törkse en Marokkaonse arbeidsmigrante hei koume woene.

't Multiculturele straotbeeld vaan vendaog d'n daag weurt aongevuld door expats en studente vaan euver de ganse wereld. Mesjiens biste zelf 'ne nuie Limburger. Vaan harte welkom in deze sjoen stad!